MAKALE

Bir Başarı Hikayesi

MİLAS UYKU VADİSİ TARIM KOOPERATİFİ

M. Murat KARAAHMET

Milas Uyku Vadisi Tarım Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye'nin kalkınma anahtarının tarım olduğuna, tarımında kooperatifçilik ile büyüyüp değer kazanacağına inanan bir grup insanın oluşturduğu üretim yapısının adıdır Milas Uyku Vadisi Tarım Kooperatifi.

Tarım, insanlığın bugünü ve geleceğinde 3 stratejik alandan biridir. Su, enerji ve tarım-gıda. Suyun da %70 civarında tarım sektöründe kullanıldığı göz önüne alındığında tarımın önemi daha iyi anlaşılacaktır. Tarım; beslenmedir, gıdadır, hayattır, yaşam kaynağıdır.

Dünyamızın sosyolojik ve demografik değişimlerine bağlı olarak nüfus artışı ve nüfusun yaşlanması, kentleşme, kırsaldan kopuş, tarımdan uzaklaşma gibi sebeplerle her geçen yıl çok daha az çiftçi, çok daha fazla nüfusu beslemek için üretmek zorunda kalmaktadır. Çünkü bütün dünyada tarımsal nüfus azalmaktadır.

Halihazırda, Birleşmiş Milletlerin 2023 itibariyle 8,045 milyar olarak tahmin ettiği dünya nüfusunun tarımsal üretimini aktif 570 milyon tarımsal işletme yaparken bunların 510 milyon civarı aile işletmesidir. Aile işletmeleri toplam üretimin %80'ini gerçekleştirmektedirler. Yani dünyanın tarımsal üretimi, sınırlı ölçeğe sahip aileler tarafından gerçekleştirilmektedir, bu durum ülkemiz için de geçerlidir. Çiftçi kayıt sistemine kayıtlı 2,1 milyon civarındaki çiftçimiz nüfusun tamamını beslerken ihracata da katkı sağlamaya çalışmaktadır.

ÖRGÜTLÜ YAPILARIN ÖNEMİ ARTTI

Ülkemizde; 23,8 milyon hektar tarım arazimiz, 32 milyon parsel, 4o milyon malik ve işletme başına ortalama 6 hektarlık büyüklükten oluşmaktadır. Ekilen toplam 15,3 milyon hektar alanımızın yaklaşık 7 milyon hektarlık kısmında buğday ekimi yapılmaktadır.

Rakamların ortaya çıkardığı sonuç, örgütlü ve geniş çaplı tarımsal üretim yapılarının tarımsal üretimde ülkemiz ve dünya için öneminin gittikçe artmaya başladığıdır.

Kooperatif oluşumunun gerçekleştirildiği yer olan Muğla ilinin zeytin üretiminden örnek verecek olursak; Muğla ilinde çiftçi kayıt sistemine kayıtlı 26 bin 768 çiftçi, 1 milyon 132 bin 976 dekar alanda üretim yapmaktadır. Çiftçi başına ortalama 42 dekarlık arazi söz konusudur.

İl genelinde 950 bin dekarlık zeytin bahçesinden yıllık 148 bin 996 ton zeytin üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu da dekar başına ortalama zeytin veriminin 156 kg olduğuna işarettir. Bu durumda 42 dekar arazisi olan zeytin üreticisinin yıllık ortalama üretimi 6,5 ton kadardır. Üretim, hasat ve nakliye masrafları çıkınca elde edilen gelirin çiftçiyi geçindirmesi zordur.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, insanlığın beslenmesi için üretim yükünü omuzlamış olan ve ölçek, maliyet, pazar, bilgi ve sermayeye erişim sorunu yaşayan geniş aile işletmelerinin üretimlerini sürdürebilmeleri adına bilgiye, sermayeye, pazara, örgütlü üretim yapısına ulaşmasının son derece hayati olduğudur. Bunun en önemli araçlarından biri de örnek kooperatiflerin hayata geçirilmesidir.

KALİTE VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

İşte, Milas Uyku Vadisi Tarım Kooperatifi; kendileri ağırlıklı Ankara'da ancak gönülleri ve kökleri kırsalda olan bir grup bürokrat dostun öncülüğünde bu gerekçelerden şekillenmiştir.

Kurucu ortaklar 2016 yılında yola çıkarken iki önemli amaç belirlemiştir.

Birincisi, memleketimizin önemli ürünlerinden olan zeytin ve zeytinyağının hak ettiği kaliteye ulaşması için örnek teşkil edecek kalitede zeytinyağı üretiminin yapılması.

İkincisi, zeytinyağı kalitesinin öncelikle kaliteli zeytin üretimden, bunun da

bahçe bakımından başlayan bir süreç yönetimi olduğu gerçeğinden hareketle zeytin üreticilerini bir araya getirerek yönetimi toplulaştırarak birlikte üretim modellerini uygulamak, bu sayede aile işletmelerinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayarak zeytin üretiminde değer yaratmaktır.

Bu amaçlarla yola çıkan kooperatif kurucuları; Muğla ili Milas ilçesinde (Milas ilçesine 10 km mesafede), Bodrum-Milas karayolu üzerinde satın alınan zeytinlik ile ilk tohumu atmış oldu.

Kooperatif; Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilen kırsal yatırım hibelerinden de istifade ederek Türkiye'de teknoloji olarak örneği son derece sınırlı olan 60 ton/gün zeytin işleme kapasiteli zeytinyağı üretme tesisini 2019 yılı sonbaharında hizmete açtı.

MODERN TESİS

Tesis, bölgedeki çok önemli bir eksikliği tamamlamış oldu. Zira Milas ve Muğla hinterlantında modern standartlarda zeytinyağı üretme tesisi son derece sınırlıydı. Kaliteli zeytinyağı üretmek ve ürünlerini en iyi şekilde pazarlamak, marka oluşturmak isteyen zeytin üreticileri hasat ettikleri zeytinleri istedikleri standart ve kalitede üretecek tesis bulmakta zorlanıyorlardı. Bu kapsamda kooperatif tesislerinde üye olsun veya olmasın bu üreticilerin zeytinlerinin sıkılarak yağlarını kendilerince değerlendirmelerine imkân verilmekte; hatta depolama, şişeleme, kendi adlarına üretim yapma alternatifleri de sunulmaktadır.

Aynı zamanda etraftaki çiftçilerle yakın işbirliği yapılarak, sözleşmeli üretim anlaşmaları ile geniş bir çiftçi ailesinin kooperatif ile aidiyeti artırılmaya, kaliteli zeytin üretimi için teşvik edilmeye çalışılmaktadır. İşletmenin faaliyete geçtiği ikinci yılda 100 civarındaki çiftçi ile zeytin üretim ve satın alma işbirliği yapılmış, bu sayı artarak devam etmiştir.

TURİZME KATKI SAĞLAYACAK

Kooperatif yönetimince bir yandan bölgedeki çiftçilerle zeytin bahçelerinin bakımı, hasat ve zeytinyağının değerlendirilmesi konusunda birlikte üretim modeli yaygınlaştırılmaya çalışılırken diğer yandan bölgenin zeytin potansiyeli ile turizm imkanlarını örtüştürecek olan tarım turizm (Agro turizm) konusunda yoğun gayret gösterilmektedir. 2023 yılında hayata geçirilmesi planlanan proje ile kooperatif tesislerinin bulunduğu Bodrum-Milas karayolu üzerinde; 'Zeytinin Hikayesi, Zeytinyağının Öyküsü ve Zeytin Atölyesi' konseptinde son derece keyifli ve örnek olabilecek bir alan oluşturulacaktır.

Söz konusu alanda yerli ve yabancı ziyaretçiler zeytin ve zeytinyağı ile ilgili her türlü bilgiye gerek görsel gerekse fiziki olarak erişebilecek, zeytinyağı tadımı yapabilecek, zeytin ve zeytinyağı sunumlarını izleyebilecek, çocuklarına zeytin bahçesinde güzel vakit ayırabileceklerdir. Ayrıca zeytin atölyesinde kendi el işçiliği ile zeytin çekirdeğinden kolye, bileklik, tesbih gibi hediyelik ürünleri yaparak ücretsiz alabilecektir. Zeytin ve zeytinyağına dair çiftçinin emeği ile üretilen ürünleri de satın alabileceklerdir.

Zeytinyağında sürdürülebilir bir kaliteyi yakalayarak üretim yapmak üzere oluşturulan Milas Uyku Vadisi Tarım Kooperatifi bahçeden şişeleme aşamasına kadar olan üretim süreçlerinde katma değeri yüksek kaliteli ürün üretmeyi merkeze koyan bir kalite kontrol süreci ile çalışmalarını sürdürmekte, çevre dostu üretim modeliyle insan sağlığına uygun ortamda üretimini gerçekleştirmektedir.

SEKTÖREL PAYDAŞLAR

Kooperatif çalışmaları yukarıda açıklanan amaç çerçevesinde Zeytinyağı Akademisi, Butik Zeytin Üreticileri Derneği gibi çok sayıda sivil toplum örgütü, gerek yerel yönetimler ve gerekse bakanlıkların taşra teşkilatları ile yakın işbirliği içinde sürdürülmektedir.

Hedefimiz, kalitesi gittikçe yükselen Türk zeytinyağı markasına katkıda bulunacak adımları büyüterek atmak ve Türk zeytinyağının dünya piyasalarında hak ettiği yeri almasına katkı sağlamaktır.

Birlikte ve bir arada, ortak ses ve nefesle yola çıkıldığında işlerin daha anlamlı, daha bereketli olacağı inancını taşıyan kooperatif üyeleri bunun için gerekli fedakârlığa da katlanmaktadırlar.

Yolculuğumuzun birlikte keyifli olması dileğiyle. ■